

ĐẶC ĐIỂM TỪ LÁY TRONG TẬP TRUYỆN NGẮN “NGƯỜI Ở BẾN SÔNG CHÂU” CỦA SƯƠNG NGUYỆT MINH

Đoàn Tiến Dũng¹

Ngày nhận bài: 23/6/2023; Ngày phản biện thông qua: 25/8/2023; Ngày duyệt đăng: 26/8/2023

TÓM TẮT

Từ láy là một phương thức cấu tạo từ quan trọng, giúp sản sinh ra khối lượng từ khá lớn bổ sung vào kho từ vựng tiếng Việt. Từ láy có thể được coi là mảng từ vựng thể hiện rõ nhất đóng góp của hình thức ngữ âm tiếng Việt trong việc biểu lộ tư tưởng tình cảm của nhà văn khi sử dụng ngôn ngữ. Tác dụng của từ láy là mô tả, nhấn mạnh cảm xúc, tâm trạng của con người. Đối với các sự vật, hiện tượng, từ láy nhằm thể hiện được vẻ đẹp, các trạng thái, cảm xúc, sự thay đổi về vị trí vận động của sự vật hiện tượng. Trong bài báo này, vận dụng lí thuyết về từ láy, chúng tôi tập trung nghiên cứu đặc điểm từ láy trong tập truyện ngắn “Người ở bến sông Châu” của Sương Nguyệt Minh một cách toàn diện và hệ thống; làm rõ đặc điểm từ láy trong văn xuôi của ông và những đóng góp về ngôn ngữ nghệ thuật của Sương Nguyệt Minh đối với nền văn xuôi Việt Nam đương đại, góp phần đổi mới chất lượng dạy học Ngữ văn theo Chương trình Giáo dục phổ thông 2018.

Từ khóa: Từ láy, truyện ngắn, Người ở bến sông Châu, Sương Nguyệt Minh.

1. MỞ ĐẦU

Ngôn ngữ là phương tiện giao tiếp trọng yếu nhất của con người, ngoài ra ngôn ngữ còn là một hiện tượng xã hội, một hệ thống tín hiệu đặc biệt. Ngôn ngữ bao gồm những yếu tố và các mối quan hệ giữa các yếu tố đó. Các yếu tố trong hệ thống ngôn ngữ chính là các đơn vị của ngôn ngữ, đó là: âm vị, hình vị, từ, và câu. Từ láy là một trong năm phương thức cấu tạo từ. Từ láy có một vai trò rất quan trọng như vậy vì trong nó chứa đựng những giá trị sâu sắc. Trong chương trình Ngữ văn THPT, khi học sinh làm bài tập từ láy trong phần Đọc hiểu, các em sẽ được trang bị thêm kiến thức về tác dụng của loại từ này. Từ láy là một dạng từ được sử dụng phổ biến trong thể loại tự sự và trữ tình. Xuất phát từ sự biến đổi linh hoạt của bản thân nó. Từ láy còn có tác dụng tạo nên nhạc tính cho từ, tạo nên những từ gọi là “từ tượng thanh”, từ tượng hình”. Sương Nguyệt Minh được đánh giá là một trong những nhà văn quân đội tiêu biểu trong văn học đương đại hiện nay. Với sự đam mê và lao động nghệ thuật nghiêm túc, ông đã cho ra đời sáu tập truyện ngắn, và rất nhiều bài bút ký, tùy bút. Sương Nguyệt Minh đã nhận được rất nhiều giải thưởng như: Giải thưởng cuộc thi truyện ngắn Văn nghệ Quân đội (1996) với tác phẩm *Bản kháng án bằng văn*; Giải thưởng truyện ngắn cuộc thi Cây bút vàng của Tạp chí Văn hóa - Văn nghệ Công an (1998 - 2001) với tác phẩm *Lửa cháy trong rừng hoang*; Giải thưởng cuộc thi truyện ngắn cuộc thi Nhà xuất bản Giáo dục (2004) với tác phẩm *Những bước đi vào đời*; Giải thưởng cuộc thi truyện ngắn của Nhà xuất bản Thanh niên (2004) với tập

truyện ngắn *Đi qua đồng chiều*; Giải thưởng cuộc thi truyện ngắn báo Văn nghệ (2003 - 2004) với tác phẩm *Mười ba bến nước*. Hai lần Giải thưởng sáng tác văn học của Bộ Quốc phòng về đề tài *Chiến tranh và người lính* với tập bút ký *Trong cơn đại hồng thủy* và tập truyện ngắn *Mười ba bến nước*. Với quan niệm “xét đến cùng, văn chương là thân phận con người”, tập truyện ngắn *Người ở bến sông Châu* gồm những sáng tác mới nhất của nhà văn Sương Nguyệt Minh đã thể hiện được những góc nhìn con người với những thân phận đầy ám ảnh, giúp con người sống nhân ái, yêu thương và bao dung hơn. Đặc biệt, trong tập truyện này, tác phẩm *Người ở bến sông Châu* đã được chuyển thể thành phim truyện nhựa *Người trở về* dự Liên hoan phim toàn quốc lần thứ 19.

2. NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

2.1. Mục tiêu nghiên cứu

Bài báo nghiên cứu về đặc điểm từ láy trong tập truyện ngắn *Người ở bến sông Châu* của Sương Nguyệt Minh một cách toàn diện và hệ thống. Trong đó, mục tiêu chính chú ý thống kê tần số xuất hiện và phân loại hệ thống từ láy được Sương Nguyệt Minh sử dụng. Từ đó thấy được giá trị của từ láy đối với những sáng tạo nghệ thuật của nhà văn trong tập truyện ngắn “Người ở bến Sông Châu”.

2.2. Đối tượng nghiên cứu

Đặc điểm từ láy trong tập truyện ngắn *Người ở bến sông Châu* của Sương Nguyệt Minh.

2.3. Nội dung nghiên cứu

¹Trường THPT Thực hành Cao Nguyên, Trường Đại học Tây Nguyên;

Tác giả liên hệ: Đoàn Tiến Dũng, ĐT: 0979265394, Email: dtdung@ttn.edu.vn.